

Suvestinė redakcija nuo 2023-03-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [58-2107](#), i. k. 1012330ISAK00000219

Nauja redakcija nuo 2023-03-09:

Nr. [3D-134](#), 2023-03-08, paskelbta TAR 2023-03-08, i. k. 2023-04152

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL BULVINIŲ CISTAS SUDARANČIŲ NEMATODŲ FITOSANITARINĖS KONTROLĖS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ TAIKymo TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2001 m. birželio 29 d. Nr. 219
Vilnius

Vadovaudamasis 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB, su visais pakeitimais, 2022 m. liepos 11 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2022/1192, kuriuo nustatomas *Globodera pallida* (Stone) Behrens ir *Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens išnaikinimo ir plitimo prevencijos priemonės ir Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu:

tvirtinu Bulvinių cistas sudarančių nematodų fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos aprašą (pridedama).

L. E. ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO PAREIGAS

KĘSTUTIS KRISTINAITIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2001 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 219
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2023 m. kovo 8 d. įsakymo Nr. 3D-134
redakcija)

BULVINIŲ CISTAS SUDARANČIŲ NEMATODŲ FITOSANITARINĖS KONTROLĖS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ TAIKYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bulvinių cistas sudarančių nematodų fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) nurodoma vykdyti sistemingą oficialią *Globodera pallida* (Stone) Behrens ir *Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens fitosanitarinę kontrolę, siekiant juos aptikti, o aptikus taikyti fitosanitarijos priemones bei užkirsti kelią jų plitimui Europos Sąjungoje. Fitosanitarijos priemonės bei fitosanitarinė kontrolė taikoma nurodytiems *Solanum tuberosum* L. rūšies augalams (toliau – bulvės), išskyrus sėklas, bei kitiems augalams šeiminiškams.

2. Tvarkos aprašas parengtas įgyvendinant 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB, su visais pakeitimais, ir Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 4 punktą bei 2022 m. liepos 11 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2022/1192, kuriuo nustatomas *Globodera pallida* (Stone) Behrens ir *Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens išnaikinimo ir plitimo prevencijos priemonės (toliau – Reglamentas (ES) 2022/1192).

3. Tvarkos apraše numatytą fitosanitarinę kontrolę atlieka ir fitosanitarijos priemonės nustato bei jų vykdymą kontroliuoja bei bulves auginančių ūkio subjektų veiklos priežiūrą atlieka Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba).

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Atspari bulvių veislė** – kaip apibrėžta reglamento (ES) 2022/1192 2 straipsnio 2 dalyje.

4.2. **Gamybos vieta** – asmens ar įmonės valdomi laukai, gamybos ir realizacijos patalpos, technika, sandėliai ir kitos priemonės.

4.3. **Kiti augalai šeiminiškai** – kaip apibrėžta reglamento (ES) 2022/1192 I priede.

4.4. **Nurodyti augalai** – kaip apibrėžta reglamento (ES) 2022/1192 2 straipsnio 3 dalyje;

4.5. **Nurodyti kenkėjai** – kaip apibrėžta reglamento (ES) 2022/1192 2 straipsnio 1 dalyje.

4.6. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB, su visais pakeitimais, Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme ir kituose augalų sveikatą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS

FITOSANITARINIS PATIKRINIMAS IR FITOSANITARINĖ STEBĖSENA

5. Tarnyba atlieka:

5.1. nurodytų augalų pasėlių fitosanitarinius patikrinimus ir (arba) fitosanitarinę stebėseną;

5.2. nurodytų augalų šaknų vizualią apžiūrą;

5.3. nurodytų kenkėjų latentinei (ramybės) arba besimptomei fazei nustatyti ima dirvožemio mėginius laboratoriniams tyrimams Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre registruotų bulvių ir kitų augalų šeimininkų augintojų (toliau – bulvių ir kitų augalų šeimininkų augintojai) gamybos vietose.

6. Bulvių ir kitų augalų šeimininkų augintojų gamybos vietose atliekama fitosanitarinė stebėseną pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą fitosanitarinės stebėsenos planą.

7. Kenkėjų fitosanitarinė stebėseną atliekama vadovaujantis fitosanitarine rizika.

8. Nurodytų augalų šaknų vizuali apžiūra ir dirvožemio mėginių ėmimas atliekami pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą metodiką.

9. Paėmus dirvožemio mėginį laboratoriniams tyrimams iš gamybos vietų, partijų ar siuntų, stiebagumbių tiekimas rinkai ir (arba) pervežimas į kitą saugojimo vietą, kol negauti tyrimo rezultatai, yra galimas tik gavus iš Tarnybos leidimą.

10. Tarnyba atlieka fitosanitarinę stebėseną, siekiant aptikti nurodytus kenkėjus, ir ima mėginius iš gamybos vietų, kuriuose numatoma auginti arba saugoti:

10.1. sėklines bulves;

10.2. kitus augalus šeimininkus.

11. Nurodytų kenkėjų fitosanitarinė stebėseną atliekama laikotarpiu nuo paskutinių lauke augintų augalų derliaus nuėmimo iki Tvarkos aprašo 10 punkte išvardytų augalų arba bulvių gumbų sodinimo.

12. Nurodytų kenkėjų fitosanitarinė stebėseną gali būti atlikta kitu laikotarpiu, jeigu:

12.1. nurodytų kenkėjų fitosanitarinė stebėseną buvo atlikta anksčiau ir profesionalus veiklos vykdytojas ir (arba) kitas asmuo pateikia Tarnybos išduotą dokumentą, patvirtinantį, jog atliekant

nurodytų kenkėjų stebėseną, nebuvo nustatytas užkrėtimas ir stebėsenos metu gamybos vietoje neaugo ir nebuvo auginami reglamento 2022/1192 I priedo 1 punkte nurodyti augalai;

12.2. nurodytų kenkėjų fitosanitarinė stebėseną atliekama gamybos vietoje, kurioje derlius nenurenkamas, o pasėliai paliekami žalioms trąšoms ir kitiems tikslams.

13. Nustačius, kad nėra nurodytų kenkėjų paplitimo rizikos, nurodytų kenkėjų fitosanitarinės stebėsenos atlikti nebūtina, jeigu:

13.1. kitų augalų šeiminių dauginimui skirti augalai bus auginami toje pačioje gamybos vietoje;

13.2. užaugintos sėklinės bulvės, skirtos išauginti žemesnių kategorijų sėklines bulves, bus sodinamos to paties profesionalaus veiklos vykdytojo ir (arba) kito asmens Tarnybos kontroliuojamoje gamybos vietoje;

13.3. bus auginami reglamento (ES) 2022/1192 1 priedo 2 ir 3 punktuose nurodyti sodinti skirti augalai, o nuėmus derlių, prižiūrint Tarnybai, nuo minėtųjų augalų šaknų bus pašalinti dirvožemio likučiai arba bus atlikta šių augalų dezinfekcija.

14. Laukuose, kuriuose bus sodinamos ar saugomos sėklinės bulvės ar reglamento (ES) 2022/1192 1 priedo 1 punkte nurodyti dauginami skirti augalai, turi būti imami dirvožemio mėginiai ir atliekami tyrimai.

15. Atlikti fitosanitarinę stebėseną ir imti mėginius laukuose, kuriuose numatoma sodinti reglamento (ES) 2022/1192 I priedo 2 ir 3 dalyje išvardintus augalus, nereikalaujama, jeigu:

15.1. per pastaruosius 12 metų tame lauke nebuvo aptiktas nurodytas kenkėjas;

15.2. arba pateikiami įrodymai, kad per pastaruosius 12 metų jame nebuvo auginamos bulvės ar kiti reglamento (ES) 2022/1192 I priedo 1 punkte išvardyti augalai.

16. Siekiant nustatyti nurodytų kenkėjų paplitimą Lietuvos Respublikos teritorijoje, kurioje auginamos maistinės bulvės, imami dirvožemio mėginiai.

17. Atliekant nurodyto kenkėjo fitosanitarinę stebėseną, turi būti patikrinta ne mažiau nei 0,5 proc. pasėlio ploto, kuriame atitinkamais metais auginamos maistinės bulvės.

18. Jeigu vykdant nurodyto kenkėjo fitosanitarinę stebėseną paimtas mėginys ir oficialiais laboratoriniais tyrimais patvirtinamas užkrėtimas, Tarnyba pripažįsta tą lauką užkrėstu.

19. Nurodyti augalai, auginti Tvarkos aprašo 18 punkte minėtame lauke, arba turėję sąlytį su užkrėstu dirvožemiu, kuriame aptiktas nurodytas kenkėjas, pripažįstami užkrėstais.

20. Laboratoriniais tyrimais patvirtinus, jog rastos cistos yra tuščios, fitosanitarijos priemonės gamybos vietoje netaikomos, laukas laikomas neužkrėstu.

21. Nustačius nurodytus kenkėjus bulvių ir kitų augalų šeiminių augintojų gamybos vietose, Tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po vienu kartu paimtų visų dirvožemio mėginių ištyrimo surašo Tarnybos direktoriaus nustatytos formos dokumentą, kuriuo bulvių ir kitų augalų

šeimininkų augintojas informuojamas apie laboratorinių tyrimų rezultatus ir privalomuosius vykdyti reikalavimus dėl nurodytų kenkėjų sunaikinimo.

22. Jei oficialioje laboratorijoje atliktais laboratoriniais tyrimais nustatoma, kad augalai ir (arba) dirvožemis užkrėsti nurodytų kenkėju, Tarnyba, atsižvelgdama į mokslinius principus, nurodytų kenkėjų biologiją ir konkrečias gamybos, rinkodaros ir perdirbimo sistemas, imasi veiksmų užkrėtimo kilmei ir galimo užkrėtimo mastui nustatyti.

III SKYRIUS FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS

23. Užkrėstame lauke Tarnyba arba bulvių ir kitų augalų šeimininkų augintojai ir kiti asmenys, oficialiai prižiūrimi Tarnybos, nedelsiant taiko visas šias priemones:

23.1. uždraudžia sodinti sėklines bulves;

23.2. uždraudžia sodinti ir saugoti kitus augalus šeimininkus, išskyrus reglamento (ES) 2022/1192 I priedo 2 ir 3 dalyje išvardytus augalus, jei nuo nurodytųjų augalų šaknų buvo pašalinti dirvožemio likučiai ar augalai dezinfekuoti metodais, užtikrinančiais nurodytų kenkėjų plitimo sustabdymą;

23.3. nurodo iš mechanizmų išvalyti dirvožemį ir augalų liekanas, prieš juos išvežant iš užkrėsto lauko arba iš karto po to ir prieš įvežant juos į bet kurį kitą lauką, esantį už užkrėstos teritorijos ribų, kuris nepripažintas užkrėstu.

24. Nurodytiems augalams, augusiems užkrėstame lauke arba turėjusiems sąlytį su nurodytu kenkėju užkrėstu dirvožemiu, Tarnyba arba bulvių ir kitų augalų šeimininkų augintojai ir kiti asmenys, oficialiai prižiūrimi Tarnybos, taiko visas šias fitosanitarijos priemones:

24.1. uždraudžia sodinti sėklines ir maistines bulves bei augalus, nurodytus reglamento (ES) 2022/1192 I priedo 1 dalyje;

24.2. nurodo bulves, skirtas rūšiavimui ar pramoninam perdirbimui surūšiuoti ar perdirbti perdirbimo įmonėse, kuriose yra įdiegta atliekų šalinimo sistema, užtikrinanti, kad nėra nurodytų kenkėjų plitimo aplinkoje pavojaus;

24.3. uždraudžia sodinti užkrėstus augalus šeimininkus, išvardytus reglamento (ES) 2022/1192 I priedo 2 ir 3 dalyje, išskyrus atvejus, jei nuo nurodytųjų augalų šaknų buvo pašalinti dirvožemio likučiai ar augalai dezinfekuoti metodais, užtikrinančiais nurodytų kenkėjų plitimo sustabdymą;

24.4. nurodo bulves suvartoti maistui (parduodama tiesiogiai vartotojui);

24.5. nurodo bulves apdoroti termiškai ir suvartoti gyvulių pašarui savame ūkyje.

25. Užkrėstame lauke leidžiama auginti maistines bulves, jei minėtame lauke yra taikomos fitosanitarijos priemonės, skirtos kontroliuoti nurodyto kenkėjo paplitimą, ir atsižvelgiama į:

25.1. nurodytų kenkėjų augalų šeiminių auginimo, dauginimo ir tiekimo rinkai sistemas;

25.2. nustatytas nurodyto kenkėjo populiacijos savybes;

25.3. sertifikuotų nurodytų kenkėjų visiems patotipams atsparių bulvių veislių sodinti parinkimą;

25.4. Integruotosios kenkėjų kontrolės bendruosius principus, kurie nurodyti Direktyvos 2009/128/EB III priedo 1 punkte;

25.5. po lauko užtvindymo vandeniū fitosanitarijos priemonių naudojimo parinkimą kaip nurodyta Tvarkos aprašo 27 punkte.

26. Šiame skyriuje nurodytos fitosanitarijos priemonės užkrėstam laukui taikomos ne trumpiau nei 6 metus nuo užkrėtimo nurodytu kenkėju nustatymo ar nuo paskutinių metų, kai užkrėstame lauke buvo auginamos bulvės. Fitosanitarijos priemonės nebetaikomas, kai praėjus minėtajam laikotarpiui iš paimtų dirvožemio mėginių atlikus laboratorinius tyrimus nurodyti kenkėjai nenustatomi.

27. Pakartotinai dirvožemio mėginiai gali būti imami po lauko užtvindymo vandeniū, kai:

27.1. žemė nepertraukiamai užtvindoma 12 savaitių, dirvožemio temperatūrai 15 cm gylyje siekiant bent 16 °C ir esant ne žemesniam kaip 5 cm vandens sluoksniui;

27.2. nuotėkis iš užtvindomos teritorijos neįmanomas dėl kylančio reljefo;

27.3. neleidžiama užtvindyti tų gamybos vietos laukų, kurie yra oficialiai kontroliuojami dėl *Synchytrium endobioticum* buvimo;

27.4. jeigu užtvindomas atviras laukas arba jeigu naudojamas paviršinis vanduo iš šaltinio, kuris galimai yra užkrėstas *Ralstonia solanacearum*, bulvės ir pomidorai negali būti sodinami minėtame gamybos vietos lauke bent tą augimo sezoną po užtvindymo.

28. Tarnyba gali terminą, nurodytą Tvarkos aprašo 26 punkte, sutrumpinti iki trejų metų, jeigu įgyvendintos veiksmingos ir oficialiai patvirtintos kontrolės priemonės, nurodytos Tvarkos aprašo 25 punkte. Nepatvirtinus nurodytų kenkėjų, Tarnyba panaikina visus gamybos vietoje nustatytus apribojimus. Ši išimtis netaikoma, jeigu židinio kontrolės laikotarpiu bulvės užkrėstame lauke visiškai neauginamos.

29. Profesionalūs veiklos vykdytojai ir (arba) kiti asmenys, pastebėję bet kokius nurodytų kenkėjų sukeltus simptomus, atsiradusius dėl išnykusio arba sumažėjusio atsparios bulvių veislės atsparumo veiksmingumo, susijusio su išskirtiniu nematodo rūšies sudėties, patotipo arba virulentiškumo grupės pasikeitimu, praneša apie tai Tarnybai. Tarnybai gavus pranešimą apie pastebėtus simptomus, imamas mėginys atlikti laboratorinius tyrimus.

30. Į Lietuvos Respublikos teritoriją draudžiama įvežti, joje vežti nurodytus kenkėjus, išskyrus atvejus, kai jie skirti moksliniams tikslams ar selekciniam darbui atlikti ir atitinka Tam tikrų augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų, augalų, augalinių produktų ir

kitų objektų, skirtų mokslo ir selekcijos tikslams, įvežimo į Lietuvos Respubliką iš trečiųjų šalių, jų vežimo tarp Europos Sąjungos valstybių ir pervežimo šalies teritorijoje taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 3D-262 „Dėl tam tikrų augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų, augalų, augalinių produktų ir kitų objektų, skirtų mokslo ir selekcijos tikslams, įvežimo į Lietuvos Respubliką iš trečiųjų šalių, jų vežimo tarp Europos Sąjungos valstybių ir pervežimo šalies teritorijoje taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

IV SKYRIUS INFORMACIJOS PERDAVIMAS UŽSIENIO VALSTYBĖMS IR TARPTAUTINĖMS ORGANIZACIJOMS

31. Ne vėliau kaip kiekvienų metų balandžio 30 d. Tarnyba Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia nurodytų kenkėjų ankstesniais metais vykdytos fitosanitarinės stebėsenos rezultatus.

32. Ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Tarnyba Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia informaciją apie nustatytas bulvinių cistas sudarančių nematodų rūšis, kurios anksčiau nebuvo nustatytos, arba apie pasikeitusį atsparios bulvių veislės efektyvumą, išimtinį bulvinių nematodų rūšies, patotipo arba virulentiškumo grupės sudėties pasikeitimą.

33. Ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Tarnyba Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia visų naujų bulvių veislių, kuriomis leista prekiauti ankstesniais metais ir kurios veislės, atlikus tyrimus oficialioje laboratorijoje, pripažino atspariomis nurodytiems kenkėjams sąrašą. Tarnyba nurodo augalų veisles, taip pat nurodytųjų kenkėjų rūšis, patotipus, virulentiškumo grupes ar populiacijas, kuriems tų veislių augalai yra atsparūs, ir tų augalų santykinį imlumą.

34. Kai užkrėstame lauke leidžiama auginti bulves ir kontroliuojamas nurodyto kenkėjo paplitimas pagal Tvarkos aprašo 25 punktą, Tarnyba raštu apie pritaikytas fitosanitarijos priemones informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Asmenys, pažeidę Tvarkos aprašo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

36. Tarnybos sprendimus, veikimą arba neveikimą ūkio subjektas gali savo pasirinkimu apskūsti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka Tarnybos vadovui arba Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-819](#), 2010-09-09, Žin., 2010, Nr. 109-5602 (2010-09-16), i. k. 1102330ISAK003D-819

Dėl žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 219 „Dėl Bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-134](#), 2023-03-08, paskelbta TAR 2023-03-08, i. k. 2023-04152

Dėl žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 219 „Dėl Bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės ir fitosanitarijos priemonių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo